

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM
VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI**

Ijtimoiy-iqtisodiy fakulteti

Tarix yo`nalishi talabasi

Saydatov Oybekning

**Jamoatchilik fikrini o'rganish markazlari
mavzusi**

bo‘yicha tayyorlagan

Refarati

Jamoatchilik fikrini o'rganish markazlari.

Reja:

1. Jamoatchilik fikri haqida tushuncha.
2. Ommaviy ong va uning xususiyatlari.
3. Jamoatchilik fikrining o'rganish usullari.

Axborot xavfsizligini taminlash masalasi bugungi kunda favqulotda muhim ahamiyatga egadir axborot xavfsizligini samarali ta'minlash esa jamoatchilik fikri fenomenini chuqur anglashni taqozo qiladi. Jamoatchilik fikri muayyan ijtimoiy-siyosiy holat, turmush tarzi, iqtisodiy o'zgarishlar xususida umumiy yoki bir necha xil munosabatlarga, mavjud holatlarning kelib chiqish sabablari harakatlanuvchi kuchlar muammoaning yechimiga xilof bo'layotgan omillar borasida esa mutlaqo qarama-qarshi hamda o'zgaruvchan qarashlarga ega bo'ladi. Jamoatchilik fikrining tez o'zgaruvchan tabiati ham ijtimoiy ongning faol qismi sifatida harakterlaydi. Jamoatchilik fikri ijtimoiy ongning hosilasi jamiyatning turli tabaqalarining fikr-qarashlari munosabatlarining real va umumlashma ifodasidir.

Jamoatchilik fikrining o'rganish bugungi kunda erkin fuqorolik jamiyatini hamda adolatli demokratiyani qaror toptirish yo'lidan borayotgan O'zbekiston uchun juda muhim hisoblanadi. Chunki jamoaning fikrini o'rganish hamda mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan muammolarning hal etilishida muhim ahamiyat kasb etadi. bu esa jamoatchilik fikrini chuqur anglashni taqazo etadi.

Jamoat fikrini o'rganish bir tomondan davlat va jamiyat tuzilmalarini demokratiya tamoyillariga nechog'li asoslanishiga ikkinchi tomondan esa mavjud empiric manbalarni ilmiy mushohadalash nazariy qayta ishlash, sintezlash holatlariga bevosita bog'liq holda shakllanadi. Ana shu ikki jihatlardan birortasi bo'lmasa jamoatchilik fikrini o'rganish ham uni demokratik uslublarda shakllantirish ham samarali kechmaydi.

Bugungi kunda jamoatchilik fikrini o'rganuvchi maxsus mutaxassislar ham, alohida muassasalar ham faoliyat olib bormoqdalar va ularni ishlarini tashkil etish esa aniq rejalar asosida yo'lga qo'yilmoqda.

Bugungi kunda ana shunday uslubda ya'ni jamoatchilik fikriga rejaviy tarzda bevosita ta'sir o'tkazish amaliyoti Xitoy, Janubiy Koreya, KUBA, Iroq va boshqa bir qancha davlatlarda saqlanib va amalga oshirilib kelinmoqda. rivojlangan g'arb va sharq mamlakatlarida jamoatchilik fikrining bilvosita uslublari keng qo'llanib kelinmoqda. Bu uslub demokratiya tamoyillariga asoslangan bo'lib ularni o'rganish asosan ommaviy axborot vositalari, sotsiologik tadqiqotlar, huquq tartibot organlari, kamolot va kamalak yoshlar ijtimoiy harakati tashkilotlari reklama, norasmiy liderlar ta'siri, shou dasturlar va boshqa omillar vositasida amalga oshiriladi.

Bugungi kunda rivojlangan jamoatchilik fikrini shakllantirishning umumiy (O.A.V, televideniya, radio, reklama, shou - dasturlar) va gorizantal (jamoat tashkilotlari, oila, norasmiy liderlar, korxonalar, partiyalar, huquq tartibot organlari) yo'nalishlari amal qilib keladi.

Shuni ta'kidlash kerakki axborot xavfsizligini ta'minlash niqobi ostida axborot xurujini globalashtirishga intilishdan iborat shovunistik harakat ham avj oldirilmoqda. Masalan, jamoatchilik fikrini boshqarish deb ataluvchi (PUBLIT RELATION) nomlanuvchi tizimi orqali AQSH da jamoatchilik fikrini maxsus shakllantirish borasida 200 ming kishidan ko'proq kishi doimiy faoliyat yuritib keladi. Birgina AQSH mudofaa vazirligi faoliyatini targ'ib etish bo'yicha 15000 mutaxassis ishlaydi.

Bugungi kunda jamoatchilik fikrini o'rganuvchilar asosan sotsiolog va psixologlar hisoblanadi. Bular aynan shu masala bilan shug'ullanuvchi mutaxassislar hisoblanadilar. Ular jamoa orasidagi mavjud muammolarni o'rganib chiqadilar, ularni hayotiga tatbiq etilayotgan qarorlar, qonunlar, farmonlar ijrosi yuzasidan tug'ilayotgan muammo va etirozlarni o'rganib ularni oldini olish va bartaraf

etishda bevosita mas'uliyatli shaxslar hisoblanadi. Psixologlarning ham bu boradagi ishlari va mas'uliyatlari benihoya katta bo'lib, jamoa psixologiyasiga kuchli ta'sir etadilar. Ular jamoaning ruhiyatida yuz berayotgan salbiy o'zgarishlarni kelib chiqish sababi va ularning ruhiyatini ko'tarish, salbiy holatlarni bartaraf etishda muhim ahamiyat kasb etadilar.

Jamoatchilik fikrini o'rganish bilan nodavlat jamoat tashkilotlari, partiyalar, ilmiy muassasalar, sotsiolog markazlar shug'ullanib boradilar. Xo'sh yuqoridagi muassasa va tashkilotlar jamoatchilik fikrini o'rganish bilan shug'ullansa, uning o'rganish usullari ham mavjudmi? degan savol tug'iladi. Albatta, jamoatchilik fikrini o'rganish usullari ham mavjud bo'lib, ularga: anketa, intervyu, tajriba, suhbat, test va boshqalar kiradi.

Jamiyatimizda axborot hurujini oldini olishga kattae'tibor berilmoqda. Lekin shuncha say-harakatlarga qaramay ularni faoliyati natijasi ko'zga tashlanmayapti. Hozirda Respublikamizda 507 ta gazeta, 157 ta jurnal ro'yxati olingan. 5 ta telekanal, 30 dan ortiq tahririyat orqali ko'rsutuvlar tayyorlanmoqda. Viloyatlarda 10 ta telestudiya faoliyat yurityapti. Butun hudud radio to'lqinlari bilan qamrab olingan, ta'lim sohasida 3000 dan ortiq o'qituvchi pedagoglar, 3000 dan ortiqinjenerlar hamda oily ma'lumotli qishloq xo'jaligi mutaxassislaridan iborat ziyolilar armiyasi mavjuddir. Barcha viloyat va tuman hokimliklari qoshida « Ma'naviyat va Ma'rifat » markazlari ishlab turibdi. Aslida shular jamoani ichida bevosita bo'ladilar, ularning orasida ish olib borishlari va targ'ibot-tashviqot ishlarini olib borishlari mumkin. Lekin ularning jamoa fikri bilan qiziqishlari ancha pastligi ko'zga tashlanmoqda. Ikkinchidan esa o'rganilgan ijtimoiy voqelik, jarayonlar to'g'risidagi ijtimoiy fikrni operativ tarzda O.A.V hamda televideniya orqali muntazam berib borilmasligidadir.

Sotsiologik tadqiqotlar vositasida o'rganilgan jamoatchilik fikrining dahlsizligi masalasining nechog'li muhimligini teran anglash va uni qadriyat darajasida ham ko'rish muhimdir.

Jamoatchilik fikrini shakllantiruvchi markaz va muassasalar faoliyatida qator muammolar mavjud. Shunday muammolardan yana biri, o'tkaziladigan ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar auditoriyasidir. Sotsiologik kuzatuv natijalari shunda guvohlik beradiki, hozirgi kunda mahalla, tumanlar va hatto ishlab chiqarish korxonalaridagi ma'naviy-ma'rifiy masalalarga bag'ishlangan majlislarda aksariyat doimiy qatnashuvchi bir xil odamlar guruhi tarkib topib qolayotganligi ham e'tiborga olinishi zarur muammodir.

Bugungi kunda jamoatchilik fikrini o'rganuvchilar sotsiologlar hisoblanadi, jamoatchilik fikrini o'rganish markazlari esa ularga yordam berish, targ'ibot ishlarini olib borish bilan shug'ullanadilar. Bugun biz yoshlarning ham vazifamiz nafaqat jamoat fikrlarini o'rganish, mavjud muammolarni hal qilish balki, ularning targ'ibot qilish yosh avlodlarda shaxsiy fikr va g'oyalarini shakllantirish, o'z fikrlarini ochiq va oshkora ayta oladigan qilib tarbiyalash va ma'naviyatli, sog'lom fikrlaydigan kadrlar yetishtirishga hissa qo'shishdir.

Mamlakatimiz Prezidenti I.A. KARIMOV jamoatchilik fikri omiliga jiddiy e'tibor qaratib mazkur sohaning, fuqarolik jamiyatini barpo etish va bu jamiyatni erkinlashtirish borasida ulkan imkoniyatlari borligini ta'kidlaganlari bejiz emas. Ayniqsa jamoatchilik fikrini maqsadli shakllantirish, aholi turli tabaqalari ongini ezgulik g'oyalari ruhida tarbiyalash, ma'naviyat, ma'rifat, odob-ahloq tamoyillarini ustuvor mavqelarga ko'tarishda sotsiologiyaning ahamiyati va roliga bejiz urg'u berilmadi.

Hozirda jamoatchilik fikrini o'rganish va shakllantirish markazi, muassasalarining va bu sohadagi mutaxassislarining ham, shu bilan birga barchaning oldida turgan maqsadi bitta: sog'lom fikr, sog'lom dunyoqarashni, sog'lom avlodni kamol toptirish, ozod va obod jamiyat barpo etish ishlariga qat'iy qaror, azm-u shijoat bilan kirishishga da'vat etmoqda. Buning uchun esa ko'pgina masalalar yechimi o'zimizga bog'liq ekanligini teran anglashimiz, kuchli shijoat, g'ayrat bilan kirishmog'imiz lozim.

O'quv-uslubiy adabiyotlar ro'yxati.

№	Muallif	Adabiyotning nomi
I	Asosiy adabiyotlar	
1.	<i>Karimov I.A. -</i>	<i>O`zbekistonning o`z istiqlol va taraqqiyot yo`li. T., "O`zbekiston", 1992.</i>
2.	<i>Karimov I.A.</i>	O`zbekistonning o`z istiqlol va taraqqiyot yo`li // O`zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. 1-jild. T.: "O`zbekiston", 1996. 36-85 b.
3.	<i>Karimov I.A.</i>	O`zbekiston – bozor munosabatlariga o`tishning o`ziga xos yo`li // O`zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. 1-jild. T.: "O`zbekiston", 1996. 274–359 b.
4.	<i>Karimov I.A.</i>	O`zbekiston iqtisodiy islohotlar chuqurlashtirish yo`lida // Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir. 3-jild. T.: "O`zbekiston", 1996. 175–366 b.
5.	<i>Karimov I.A.</i>	O`zbekiston XXI asr busag`asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari // Xavfsizlik va barqaror taraqqiyot yo`lida. 6-jild. T.: "O`zbekiston", 1998. 31–261 b.
6.	<i>Karimov I.A.</i>	Bizning bosh maqsadimiz – jamiyatni demokratlashtirish va yangilash, mamlakatni modernizatsiya va isloh etishdir // O`zbek xalqi hych qachon. Hych kimga qaram bo`lmaydi. 13-jild. T.: "O`zbekiston", 2005. 174–222 b.
7.	<i>Karimov I.A.</i>	<i>O`zbekiston XXI asrga intilmoqda. T., "O`zbekiston", 1999</i>
8.	<i>Karimov I.A.</i>	<i>O`zbekiston XXI bo`sag`asida: xavsizlikka tahdid, taraqqiyot shartlari va kafolatlari. T., "O`zbekiston", 1997</i>
9	<i>Karimov I.A.</i>	<i>- YAngicha fikrlash va shilash davr talabi. T., "O`zbekiston", 1997.</i>

10	Karimov I.A.	Xavfsizlik va barqarorlik yo`lida. T., "O`zbekiston", 1998.
11	Karimov I. A.	Tarixiy xotirasiz kelajak yo`q. T., SHarq, 1998.
12	Karimov I. A.	Jahon moliyaviy iqtisodiy inqirozi, O`zbekiston sharoitida bartaraf etish yo`llari va choralari. T., "O`zbekiston", 2009 yil.
13	Karimov I. A.	Asosiy vazifamiz – vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir. T., "O`zbekiston", 2010 yil.
14	Karimov I. A.	Mamlakatimizda demokratik islohatlarni yanada chuqurlashtirish va fuqorolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi. T., "O`zbekiston", 2010 yil .
15	Karimov I. A.	Vatan va xalq mangu qoladi. T., "A. Novoiy nomidagi O`zbekiston milliy kutubxonasi", 2010 yil .
16	Karimov I. A.	Bu muqaddas vatanda azizdir - incon. T., "G`. G`ulom", 2010 yil .
17	Karimov I. A.	Buyuk va muqaddassan mustaqil vatan. T., "O`qituvchi", 2011 yil .
18	Karimov I. A.	Tarixiy hotira va inson omili – buyuk kelajagimizning garovidir T., «O`zbekiston» 2012.
II	Qo`shimcha adabiyotlar	
1.	Yarochkin.V.I	Informatsionnaya bezopasnost.Uchebnik dlya studentov VUZov. M..Akademicheskiy proekt Fond «Mir»,2003.-640s.
2.		Milliy istiqlol g`oyasi. T., "O`zbekiston", 2005.
3.		Milliy istiqlol g`oyasi: 50 savol va javob T., "O`zbekiston", 2002.

4.		<i>Zakonodatelnye akty R.U, sostavlyayuychie pravovuyu osnovu gosudarstvennoy politiki v informatsionnoy sfere.</i>
5.		<i>“Iqtisodiy va axborot xavfsizlik zamonaviy muammolari” mavzuidagi yosh olimlarning ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to‘plami (20 dek. 2005 y.). Nashr uchun mas‘ul N. Baxadirov. Toshkent.: JIDU, 2006 – 137 b.</i>
6.		<i>Informatsiya. Diplomatiya. Psixologiya. M.:«Izvestiya», 2002 – 616 b.</i>
7.		<i>V. I. Xozikov. Informatsionnoe orujie. Sankt-Peterburg. Izdatelskiy dom «Neva», 2003.</i>
8.		<i>Lopaten V. N. Informatsionnaya bezopasnost v Rossii. Izd. MVD Rossii i Sankt-Peterburgskogo universiteta. 2000 – 311b.</i>
9.	<i>O.Mamatov</i>	<i>Ochiq axborot tizimlarida axborot-psixologik xavfsizlik fanidan ma`ruzalar matni.-Namangan: 2007 yil.</i>
III	Internet saytlari:	
1.		<i>ww.press-servis/.uz.</i>
2.		<i>www. Gov.uz.</i>
3.		<i>www. Iscs.uz</i>
4.		<i>www. Edu.uz.</i>
5.		<i>www. Ziyonet. Uz</i>
6.		<i>www. Typ.uz</i>
7.		<i>www. Uza.uz</i>
8.		<i>www.jahon.tiv.uz.</i>
9.		<i>www.press-uz.info.</i>

<i>1.</i>		<u><i>www.uzreport.com.</i></u>
<i>11</i>		<i>www.gzt.uz</i>